

درآمدی بر فلسفه دین

جلسه پانزدهم

فصل دوازدهم

کثرت‌گرایی دینی

چگونه می‌تون تنوع ادیان را تبیین کرد؟

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

کلیات فصل دوازدهم

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

- الف) نسبت ادیان با هم
- ب) مسئله‌ی اصلی
- ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

- الف) مدعا
- ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

- الف) مدعا
- ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

- الف) مدعا
- ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

ما در زمانه‌ی تنوع گفتمان‌ها زیست می‌کنیم.

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

ادیان به لحاظ تاریخی و محتوایی **قرابت‌هایی** دارند
اما **اختلافات** مهمی نیز میان‌شان هست.

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله اصلی

ج) ابعاد معرفت شناختی و هستی شناختی

نسبت ما با **آنچه** ادیان دیگر می گویند چیست؟

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

نه:

نسبت ما با **متدینان** سایر ادیان چیست؟ (مسئله اخلاقی)

۴. شمول گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

(الف) نسبت ادیان با هم

(ب) مسئله‌ی اصلی

(ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

بُعد معرفت‌شناختی: اعتقاد به کدام باورها مقبول است؟

بُعد هستی‌شناختی: متعلق کدام باورها را باید بپذیریم؟

۲. انحصارگرایی

(الف) مدعا

(ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

(الف) مدعا

(ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

(الف) مدعا

(ب) نقد

به سراغ ارزیابی مدعیات صدق و کذب بردار می‌رویم.

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

یک راه به رستگاری

باقی باطل

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله اصلی

ج) ابعاد معرفت شناختی و هستی شناختی

دلیل کلامی

رستگاری به تجلی خدا متکی است

و خدا خود را به یک نحو متجلی کرده است.

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

نکته: این دلیل حاوی آموزه‌های مسیحی فیض، گناه نخستین و تجسد است.

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

روایت اسلامی ماجرا چیست؟

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. آیا ممکن نیست که خدا خود را به **انحای گوناگون** متجلی کند.

۲. **شهودا** گمان می‌کنیم نمی‌توانیم متدینان راستین و صالح ادیان دیگر را رستگار ندانیم.

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

راه‌های رستگاری **متعدد** است و نه منحصر

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله اصلی

ج) ابعاد معرفت شناختی و هستی شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. همه ی ادیان می توانند موجب رستگاری شوند.

۲. معیار سنجش و ارزیابی **سنت برساخته ی تاریخی** است.

۳. مدعیات ادیان از **مدل نومن – فنومن** تبعیت می کند.

۴. **گوهر دین** متحول کردنِ شخصیت انسان هاست.

۵. جواب خاصِ مسیحی به انحصارگرایان:

تجسد (دستاویز انحصارگرایان برای تجلی خدا) باطل

است و خدا همه جا امکان تجلی دارد.

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۱. آیا دین دارای مدعیات صدق و کذب‌بردار درباره‌ی حقیقت‌غایی است؟

برخی: حقیقت‌گزاره‌ای نیست بل امری تاریخی و وجودی است.

برخی: دارد اما این‌ها پدیداری‌اند؛ در نتیجه تناقضی بین مدعیات ادیان مختلف نیست.

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۲. هیک ملاک ارزیابی ادیان را سازگاری درونی و کفایت تجربی می‌داند.

اما برخی ادیان حتی سازگاری درنی را قبول ندارند. ثانیاً خودِ تجربه هم ذهن‌آلود است.

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. اگر نتوانیم درباره‌ی حقیقت فی‌نفسه حرف بزنیم به بی‌اعتقادی نزدیک می‌شویم و اگر

بتوانیم حرف بزنیم پس می‌توانیم آن را دآوری کنیم.

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

یک راه برای رستگاری اما دیانتِ
باقی به لطف رب **جبران** می‌شوند.

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

یک جور «**مصلحت سلوکیه**» جابر مصلحت فوت شده است.

اما تبلیغ معنادار است تا «مسیحی بی‌عنوان» به متعلق

حقیقی ایمانش التفات پیدا کند.

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

?

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

وقتی همه‌ی ادیان شمول‌گرا باشند، دوباره به معیار ارزیابی ادیان برمی‌گردیم.

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

معیار سنجش تک‌باور:

معناداری – سازگاری

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

برای نظام باور:

معیارهای کیت‌کندل

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

اما آیا نظام باور دینی امر ثابتی است؟

نه! در طول تاریخ برساخته شده و سیال است.

۵. معیار ارزیابی ادیان

۱. طرح مسئله: ما و تنوع ادیان

الف) نسبت ادیان با هم

ب) مسئله‌ی اصلی

ج) ابعاد معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

۲. انحصارگرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۳. کثرت‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۴. شمول‌گرایی

الف) مدعا

ب) نقد

۵. معیار ارزیابی ادیان

کلیات فصل دوازدهم

درآمدی بر فلسفه دین

جلسه پانزدهم/پایان